

Białystok, 10.02.2024r.

Prof. dr hab. n. med. Napoleon Waszkiewicz

Klinika Psychiatrii

Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

Recenzja pracy doktorskiej Klaudii Sójty pt. „Charakterystyka osobowościowa kobiet pokrzywdzonych przemocą a ich postawy rodzicielskie. Implikacje terapeutyczne.”

Promotor: prof. dr hab. n. med. Dominik Strzelecki

Rozprawa doktorska mgr Klaudii Sójty dotyczy charakterystyki osobowościowej kobiet pokrzywdzonych przemocą wraz z oceną ich postaw rodzicielskich.

Badania populacyjne przeprowadzone przez Światową Organizację Zdrowia dostarczają alarmujących danych, wskazując, że około 30% populacji żeńskiej po osiągnięciu piętnastego roku życia padło ofiarą przemocy fizycznej i/lub seksualnej. Z racji na cechy osobowościowe oraz emocjonalne ofiar i sprawców, a także skomplikowane mechanizmy psychospołeczne oraz kulturowe zjawiska przemocy, wiele spośród dotkniętych przemocą kobiet nadal pozostaje w relacji ze sprawcą lub do tej relacji powraca. Zjawisko przemocy generuje następczo poważne i długofalowe konsekwencje dla zdrowia psychicznego oraz fizycznego ofiary, ma istotny wpływ na ich postawy rodzicielskie, a w konsekwencji ma istotny i długofalowy wpływ na zdrowie kolejnych pokoleń. Powyższe pokazują, że temat podjęty przez Doktorantkę jest jak najbardziej aktualny, interesujący oraz niezwykle istotny z punktu widzenia zdrowotnego oraz społecznego.

Rozprawa doktorska mgr Klaudii Sójty ma formę spójnego tematycznie cyklu trzech publikacji, obejmujących przegląd systematyczny badań -charakteryzujący wczesne schematy dezadaptacyjne oraz ich wpływ na rodzicielstwo i kolejne pokolenia; prace

oryginalne obejmowały badanie poznawczych i afektywnych czynników ryzyka wiktylizacji przemocy ze strony partnera intymnego -w tym rolę wczesnych schematów dezadaptacyjnych i inteligencji emocjonalnej, a także rolę odporności psychicznej (tzw. rezyliencji) i inteligencji emocjonalnej, jako mediatorów domeny odłączenia i odrzucenia, w rodzicielstwie, wśród kobiet będących ofiarami przemocy ze strony partnera.

Sumaryczna punktacja cyklu prac wynosi 10,5 IF oraz 340 MNiSW; we wszystkich pracach Doktorantka jest pierwszym autorem. Rozprawa doktorska liczy 80 stron i ma układ klasyczny dla prac doktorskich w formie cyklu publikacji -zawiera spis treści, wykaz stosowanych skrótów, wprowadzenie, cele pracy oraz hipotezy badawcze, materiał i metody, omówienie wyników, wnioski i podsumowanie, streszczenia, piśmiennictwo, wykaz publikacji będących podstawą rozprawy doktorskiej, a także kopie tych publikacji, zgody komisji bioetycznej oraz zgody współautorów.

Rozprawa napisana jest jasno, pod względem redakcyjnym nie budzi zastrzeżeń, a proporcje pomiędzy poszczególnymi częściami są odpowiednio zachowane.

We wstępie, Autorka w bardzo jasny i uporządkowany sposób przedstawiła epidemiologię, a następnie tło etiologiczne oraz konsekwencje zdrowotne i społeczne zjawiska przemocy w związku i rodzinie. Autorka posłużyła się aktualnym piśmiennictwem.

Cele badań (strona 15) obejmowały: 1- określenie nasilenia poszczególnych wczesnych nieadaptacyjnych schematów (EMS) oraz domen schematów u kobiet, które doświadczyły przemocy ze strony partnera intymnego (IPV) oraz kobiet bez takiego doświadczenia; 2- identyfikację zależności pomiędzy nasileniem EMS a zasobami osobistymi jak strategiczna inteligencja emocjonalna i rezyliencja; 3- ocenę postaw rodzicielskich oraz kompetencji rodzicielskich matek, które doświadczyły IPV intymnego oraz matek bez takiego doświadczenia; 4- ustalenie relacji pomiędzy nasileniem EMS a przyjmowanymi postawami rodzicielskimi i poziomem kompetencji rodzicielskich; 5- ocenę roli zasobów osobistych jak strategiczna inteligencja emocjonalna i rezyliencja jako mediatorów zależności pomiędzy nasileniem EMS a postawami rodzicielskimi oraz poziomem kompetencji rodzicielskich. Doktorantka postawiła następnie sześć hipotez badawczych.

Materiał, metodyka oraz wyniki zostały zawarte w dwóch publikacjach oryginalnych. Omówienie w rozprawie doktorskiej badań wykonanych przez mgr Klaudię Sójtę jest poprawne, we właściwy sposób naświetla znaczenie kliniczne podjętych badań. „Materiał i metody” Doktorantka opisała satysfakcjonująco w poszczególnych pracach, uzupełniając je rycinami i tabelami. Badaniem objęto 96 kobiet, które wypełniały ankietę socjodemograficzną oraz zestaw kwestionariuszy: Kwestionariusza Schematów Younga (YSQ – SF3), Test Rozumienia Emocji (TRE), Kwestionariusz Oceny Prężności (KOP-26), Test Kompetencji Rodzicielskich (TRK), Skala Postaw Rodzicielskich (SPR).

Uzyskane wyniki zostały klarownie przedstawione. Autorka zaobserwowała, że wśród analizowanych zmiennych predyktorami przemocy ze strony partnera intymnego (IPV) był obszar domeny rozłączenia i odrzucenia (D/R) oraz uszkodzonych granic (IL). Wzrostowi wyników obszaru D/R towarzyszyło obniżenie wyników w skali TRE. Kobiety, które doświadczyły IPV uzyskały istotnie niższe wyniki w skalach kompetencji rodzicielskich oraz postawy permissywności, a także istotnie wyższe w skalach nadopiekuńczości oraz nadmiernego ochraniania, rygoryzmu oraz nadmiernych wymagań. Stwierdzono dodatnie korelacje pomiędzy domeną D/R a niekorzystnymi postawami rodzicielskimi oraz ujemną i słabą korelację pomiędzy domeną D/R a kompetencjami rodzicielskimi. Rezyliencja była mediatorem związku domeny D/R i kompetencji rodzicielskich oraz postawy autonomii.

Po zapoznaniu się z pracą doktorską mgr Klaudii Sójty należy – niezależnie od podkreślenia jej walorów poznawczych – odnotować kilka niezwykle ważnych jej aspektów, które zawarte zostały w logiczne wnioski:

- wyniki przeprowadzonych badań potwierdzają związek pomiędzy domeną rozłączenia i odrzucenia a wiktymizacją przemocy ze strony partnera intymnego;
- niższemu poziomowi strategicznej inteligencji emocjonalnej towarzyszył wzrost nasilenia wczesnych nieadaptacyjnych schematów, w szczególności w zakresie schematów emocjonalnej deprivacji oraz nieufności/nadużycia;

- doświadczenie przemocy ze strony partnera intymnego związane było z częstszym stosowaniem niekorzystnych postaw rodzicielskich oraz niższym poziomem kompetencji rodzicielskich, co stanowi potwierdzenie dla hipotezy transmisji konfliktu partnerskiego na relację rodzic-dziecko;
- domena rozłączenia i odrzucenia była istotnym predykatorem obniżonych kompetencji rodzicielskich;
- zasoby osobiste jak strategiczna inteligencja emocjonalna i rezyliencja mogą stanowić czynnik ochronny wpływający pozytywnie na rodzicielstwo kobiet doświadczonych przemocą;
- wielowymiarowe wsparcie psychologiczno-psychotherapeutyczne, łączące terapię schematu oraz interwencje terapeutyczne ukierunkowane na wzmacnianie zasobów osobistych jak strategiczna inteligencja emocjonalna oraz rezyliencja, może potencjalnie redukować cierpienie psychiczne kobiet dotkniętych przemocą ze strony partnera intymnego oraz redukować jej negatywne konsekwencje na diadę matka-dziecko.

Nie mam merytorycznych uwag co do napisanej pracy.

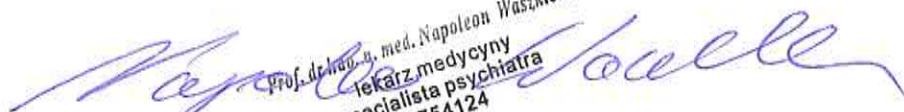
Podsumowując, badania podjęte przez mgr Klaudię Sójtę znajdują pełne uzasadnienie, zostały zaplanowane i przeprowadzone w sposób prawidłowy metodycznie, a uzyskane wyniki Doktorantka przedyskutowała w sposób dojrzały. Poza tym, Doktorantka wykazała się szeroką znajomością literatury, co zobrazowała przeglądem systematycznym badań.

Reasumując, przedłożona do recenzji rozprawa doktorska mgr Klaudii Sójty, na którą składają się trzy publikacje, które zostały opublikowane w międzynarodowych czasopismach, zawiera dane o istotnym znaczeniu naukowym i praktycznym, a uzyskane wyniki stanowią znaczący wkład do dotychczasowej wiedzy na temat roli cech osobowości kobiet doświadczających przemocy w kształtowaniu postaw rodzicielskich. Praca stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, Doktorantka odpowiedziała i zrealizowała wszystkie cele

badawcze, wykazała się wiedzą teoretyczną w dyscyplinie oraz posiada umiejętności samodzielnego prowadzenia badań naukowych; tym samym rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789 ze zm.) w związku z art. 179 ust. 1. Ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 r. poz. 1669 ze zm.) i spełnia wszystkie wymagania stawiane pracom promocyjnym na stopień doktora.

W związku z tym, zwracam się z wnioskiem do Rady Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o **dopuszczenie** mgr Klaudii Sójty do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Jednocześnie wnoszę o **wyróżnienie pracy** z racji na istotność jej wyników w rozumieniu roli przemocy w kształtowaniu cech osobowości kobiet i ich postaw rodzicielskich oraz potencjalnych implikacji terapeutycznych wyników rozprawy, które zostały oparte o bardzo dobrze dobrane metody badawcze.

Prof. dr hab. n. med. Napoleon Waszkiewicz
lekarz medycyny
specjalista psychiatrii
1754124

